

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBÜNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 51. Stockholm den 19 December 1912 5:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år .. kr. 4: 50 1/2 år .. kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 3/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1912, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.

Dagny 1913.

Viktigare än någonsin har det i dessa de skarpa partimotsättningarnas dagar blifvit för kvinnorna att äga ett pressorgan, som står utanför det politiska partitagandet. Dagny är lycklig nog att kunna fylla en sådan plats. Ända från sitt startande har tidningen främst hållit på den punkt i sitt program, hvilken betonar dess ställning utanför och öfver partierna. Därigenom har det möjliggjorts för kvinnorna i allmänhet att, oberoende af politiska åsikter för öfrigt, samla sig kring Dagny. Därför kan den också nu, undan den tilltagande partisplittringen, bjuda kvinnorna samlings kring de reformsträfvanden den företräder och hvilka beröra kvinnorna själfva på det allra närmaste — höjandet af kvinnans sociala, juridiska och ekonomiska ställning. I gemensamt arbete för gemensam sak kunna kvinnorna här mötas på fullt neutral mark.

Somorgan för kvinnorörelsen i dess helhet kan Dagny upptaga alla frågor, som röra kvin-

norna, något som naturligt nog gör den mångsidigare och af mera allmänt intresse än de kvinnotidningar, som begränsat sig till arbetet för en eller annan särskild riktning inom kvinnorörelsen.

Genom en i möjligaste mätto rikhaltig allmän afdelning, upptagande litteraturanmälningar, rese- och kulturskildringar, biografier af bemärkta kvinnor, korrespondensartiklar från utlandet m. m. göres tidningens innehåll omväxlande och lättläst.

Tidningen utkommer såsom förut en gång i veckan. Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris: kr. 4: 50 pr år; 2: 50 pr halfår; 1: 25 pr kvartal. Lösnummer 10 öre.

Till tryggande af att tidningen vid det nya årets början i rätt tid erhålles bör prenumerationen för 1913 fortast möjligt verkställas.

Redaktionen.

Svenska läkaresällskapet och reglementeringen.

Af de åtgärder, som blifvit vidtagna i syfte att hindra spridningen af de smittosamma könssjukdomarna, spelar som bekant reglementeringen af prostitutionen den största rollen. Att den någonsin kunnat bli införd trots sina många etiska brister, beror dels på den nära till hands liggande uppfattningen, att de prostituerade kvinnorna bära den hufvudsakliga skulden till de smittosamma könssjukdomarnas spridning, dels på att man betraktat den som ett effektivt medel att hindra dylika kvinnors smittofarlighet. Reglementeringen infördes på en tid, då samhället ej var lika känsligt för sociala orättvisor som nu och då våra kunskaper om de smittosamma sjukdomarnas natur voro mycket ofullständiga. Emellertid började man småningom inse det upprörande i dessa tvångsåtgärder, som så kännbart träffade en viss klass af kvinnor, under det männen under alla förhållanden gingo fria. Härtill kom, att ju mer man fördjupade sig i studiet af reglementeringssystemet, desto mera började man betvifla, att det medförde den åsyftade nyttan. Naturligt är, att man för att få klarhet angående reglementeringens sanitära värde, vände sig till läkarne. Första gången detta skedde i vårt land var år 1870 med anledning af en skrivelse från Svenska federationsafdelningen till öfverståthållaren i Stockholm. I skrivelsen framhölls bl. a., att systemet vore ur moralisk synpunkt förkastligt och ur sanitär otillfredsställande. Därjämte framlades ett förslag, hvori påyrkades ompröfning af för Stockholm gällande reglementeringssystem med tanke på att i dess ställe söka få till stånd åtgärder, hvilka vore mindre sårande för den moraliska känslan och samtidigt i sanitärt hänseende betryggande. Framställningen afstyrktes både af förste stadsläkaren och af hälsovårdsnämnden af hufvudsakligen sanitära skäl, och Svenska läkaresällskapet, hvars yttrande äfvenledes begärts, förklarade med alla röster mot en prostitutionens stränga öfvervakande nödvändigt samt inlade sin protest mot federationsafdelningens "mera om ovist nit än om insikt vittnande förslag".

Redan 1889 upptog emellertid Läkaresällskapet frågan för andra gången, med anledning af en riksdagsmotion i ämnet. Professor Welander höll ett inledningsföredrag, i hvilket han framhöll, att man långt ifrån att söka upphäva de föreskrifter som funnos i stället borde arbeta på att erhålla skärpta lagstadganden, som gjorde det möjligt att på ett kraftigare sätt än hittills ingripa mot de vådor prostitutionen medförde i sanitärt hänseende. Under den härpå följande diskussionen tillkännagäfvos samtliga talare, utom en, sin anslutning till inledarens ståndpunkt. Med 86 röster mot 1 beslöt sällskapet att ansluta sig till de af professor Welander gjorda uttalandena.

Nästa gång Läkaresällskapet yttrade sig i reglementeringsfrågan var år 1902, då det af Öfverståthållareämbetet med anledning af en från Svenska federationsafdelningen afgifven framställning åter anmodades att uttala sig.

En kommitté tillsattes för frågans förberedande behandling, och sedan denna förklarade reglementeringen ur samhällshygienisk synpunkt nödvändig uppstod diskussion, hvarunder de flesta talare förklarade sig vara för reglementeringen, och endast tvenne anslöto sig till en motsatt uppfattning. Emellertid kunde man ej enas om uppfattningen af svaret. Somliga påyrkade, att Sällskapet endast skulle göra ett principiellt uttalande i reglementaristisk riktning, d. v. s. i anslutning till kommitténs förslag, under det andra ansågo, att Sällskapet dessutom borde framhålla, att det i Stockholm tillämpade reglementeringssystemet i flera afseenden behöfde reformeras. Vid omröstningen segrade den förra meningen med 72 röster mot 60. Uti en reservation mot beslutet framlade minoriteten sin uppfattning, som i allt väsentligt gick i nyreglementaristisk riktning.

Under det Läkaresällskapets majoritet sålunda konsekvent vidhöll sin uppfattning om reglementeringens värde ur sanitär synpunkt, fortforo abolitionisterna oförtrutet med sitt arbete på att bereda väg för en annan uppfattning. Intresse för saken väcktes till lif i allt vidare kretsar, och den ökade kännedomen om de smittosamma könssjukdomarnas stora spridning framkallade hos allt flera misstankar om att reglementeringens sanitära värde blifvit öfverskattadt. Äfven myndigheterna visade mera intresse för frågan än förut. Med anledning af en riksdagsmotion våren 1903, hvori påyrkades, att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära utredning rörande åtgärder i syfte att möta den växande faran af de nämnda sjukdomarnas spridning o. s. v., tillsattes hösten samma år den s. k. reglementeringskommittén. Denna fick i uppdrag att verkställa utredning "rörande hvilka åtgärder från samhällets sida borde vidtagas för att på ett humanare och tillika verksamare sätt än för närvarande äger rum motarbeta de smittosamma könssjukdomarnas spridning och därefter inkomma till Kungl. Maj:t med de förslag, hvartill utredningen kunde föranleda". Kommittén var färdig med sitt utlåtande den 31 dec. 1910. Resultatet af dess arbete är nedlagdt i fyra stora volymer innehållande en fullständig utredning samt förslag till nya lagar. En så uttömmande framställning af ämnet torde knappast något annat land ha att berömma sig af, och kommitténs arbete har också vunnit allmänt erkännande. För reglementeringens motståndare har det varit i hög grad glädjande, att kommittén enhälligt utdömt densamma, och detta ehuru alla dess tre läkaremedlemmar vid arbetets början varit mer eller mindre uttalade anhängare af detta system. Orsakerna till kommitténs utdömande af reglementeringen ha varit af tvåfaldig art. Dels har ett mera ingående studium af de smittosamma könssjukdomarnas natur jämte de senaste årens många nya rön å området gifvit vid handen, att de två farligaste af dessa sjukdomar äro af den beskaffenhet, att i många fall ingen full smittofrihet kan ernås ens genom noggrann behandling och långvarig internering; dels har det visat sig, att besiktning och behandling på grund af patientens uteblifvande ofta ej kan ske just under den period, då hon är som mest smittofarlig. Nyttan af systemet är

alltså obetydlig och torde knappast kunna uppväga de sanitära olägenheter, som den falska säkerheten medför.

Reglementeringskommitténs utredning och lagförslag ha under den tid som gått efter offentliggörandet varit föremål för uttalanden af olika myndigheter. På grund af en remiss från Kungl. Medicinalstyrelsen har äfven Svenska Läkaresällskapet haft tillfälle att yttra sig rörande desamma. Det är alltså fjärde gången Sällskapet uttalar sig rörande reglementeringen. Diskussionen har denna gång varit osedvanligt lång, och bland talarna ha befunnit sig flera motståndare till reglementeringen än någonsin förut. Bland de gjorda uttalandena vill jag här anföra ett af den nyligen allidne professor Möller, en af kommitténs mest framstående medlemmar, som specialist för hud- och könssjukdomar högt uppskattad. Han ytttrade den 9 jan. 1912 i sitt försvar för reglementeringskommitténs ståndpunkt följande: "Två, enligt min mening oöfverstigliga hinder ställa sig i vägen för reglementarismen: 1. Omöjligheten att i vår tid vindicera allmän lags natur åt ett sådant godtycklighetens system som reglementeringen; och hvarje nyreglementaristiskt system utmynnar vid konsekvent tillämpning i den gamla reglementeringen. 2. Ingen tror numera såsom förr på reglementeringens sanitära effektivitet. Äfven läkare, som grånat i reglementeringens tjänst, öfvergifva densamma". Reglementeringens anhängare ha å sin sida med stor iver sökt försvara sin ståndpunkt utan att dock kunna bevisa att kommitténs på noggranna undersökningar och utredningar grundade resultat varit felaktiga eller öfverdrifna.

Vid omröstningen, hvilken som bekant försiggick d. 12 nov. d. å., förelågo flera olika förslag. Ett af dessa, Müllern-Aspegrens, som afsåg att bereda Läkaresällskapets ledamöter tillfälle att rösta om särskilda punkter i kommitténs lagförslag, afslogs jämte ett par af de öfriga, och slutligen återstodo endast två förslag, af hvilka det ena, Malmstens, gick ut på att de tryckta diskussionsprotokollen skulle utgöra svar på remissen. Emellertid segrade i omröstningen mellan dessa det andra förslaget, Nordensons, med 52 röster mot 50. Genom detta beslut har sällskapets majoritet förklarat sig vidhålla sin ståndpunkt från år 1902 och således ur samhällshygienisk synpunkt förordat bibehållandet af reglementeringen. Och ej nog med detta, Sällskapet har uttalat sig för, att rätten att utföra sanitär besiktning bör hvilas på en fullt laglig grund och stödja sig på en bestämd lagparagraf. Enligt den abolitionistiska ståndpunkten innebär detta en afgjord försämring och torde f. ö. mötas af många svårigheter vid genomförandet. Något direkt svar å remissen har ej gifvits, och så helt har Sällskapets majoritet lämnat Reglementeringskommitténs arbete utan afseende, att detta i resolutionen ej med ett enda ord omnämns. Däremot innehåller beslutet en mängd smärre förslag, tydligen afsedda att utgöra reformer. Ett af förslagen går ut på att de prostituerades öfvervakande bör utföras så långt möjligt af kvinnliga biträden och kvinnliga läkare. Emellertid ha de manliga läkarnas kompetens att utföra öfvervakning och besiktning af ingen blifvit bestridd, och ur sanitär synpunkt kan påtagligen därför genom en

sådan ändring ingenting vinnas. Då en bevisligen stor sanitär nytta enligt min mening vore det enda som skulle kunna ge reglementeringen något berättigande, innebär detta förslag således endast en skenbar reform.

Att Svenska Läkaresällskapet vid föregående uttalanden stått på den reglementaristiska ståndpunkten är mindre förvånande, då vid dessa tillfällen ingen fullständig utredning i frågan stått till buds och många nu kända fakta ännu icke voro uppdagade. Att det emellertid nu, trots reglementeringskommitténs grundliga undersökningar och de sista tio årens framsteg å de smittosamma könssjukdomarnas område, har kunnat fatta ett beslut som det föreliggande, har väckt förvåning och misstämning i vida kretsar och icke minst inom sällskapets egen minoritet. Omedelbart efter beslutets fattande reserverade sig också 18 ledamöter, och vid följande sammanträde afgaf professor Johansson en utförlig skriftlig reservation innehållande en skarp kritik af det fattade beslutets olika punkter. Med kraft framhåller han hurusom sällskapet "afstått från att med sin tillhjälp af vanliga vetenskapliga metoder försvara sitt system gentemot de grava anmärkningar, som drabbat detsamma". Punkt för punkt visas, att de föreslagna reformerna "antingen redan äro genomförda eller oväsentliga eller ock omöjliga att genomföra". I de erinringar, som professor Johansson framställt i sin reservation, instämde 43 af sällskapets medlemmar, bland dem ett flertal af hufvudstadens mest framstående specialister i könssjukdomarnas område samt alla dess kvinnliga läkare.

Vi se således, att Sällskapet i sitt beslut vidhållit den ståndpunkt, som det vid alla föregående tillfällen intagit. Dock framgår af den förda diskussionen, den ringa majoriteten och det stora antalet reservanter, att det ej varit någon allmänt erkänd mening bland medlemmarna, åt hvilken sällskapet gifvit uttryck. Tvärtom ha många af dess mest framstående ledamöter, bland dem de å området kanske bäst initierade, gifvit uttryck åt åsikter, som gå i helt annan riktning. Det synes mig därför osannolikt, att myndigheterna fortfarande skola kunna låta den gamla sanitära synpunkten, så ytterst omstridd som den är bland läkarne, blifva den ensamt afgörande, då systemet ju i så många andra afseenden är absolut förkastligt. För min del anser jag, att det vore synnerligen lyckligt om andra synpunkter mera än förut finge göra sig gällande, och fastän jag själf är läkare, uttalar jag denna önskan utan tvekan, ty jag är för min del öfvertygad om att åtgärder, som uppenbarligen strida mot rättvisans och humanitetens kraf, äro af den art, att de ej heller kunna tillgodose fordringarna på en god hygien.

Alfhild Tamm.

Annonsera i DAGNY!

Några ord med anledning af Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendieinstitutions 25-årsjubileum.

Då Fredrika-Bremer-Förbundet stiftades med närmaste syfte att förmedla öfvergången till en ny tid, då gamla former för kvinnans lif och arbete fått vika för nya som ännu ej vunnit stadga, så skedde det vid en tidpunkt, då man kunde anse den teoretiska sidan af den s. k. kvinnofrågan vara till sina grunddrag slutdebatterad.

Fredrika Bremers väckande tankar och "Tidskrift för Hemmets" 27-åriga arbete att föra fram och vidare utveckla dem hade gifvit första impulserna till att en del reformer såväl inom lagstiftningens som på det praktiska lifvets områden så småningom hade arbetat sig fram till förmån för kvinnorna.

Det blef Fredrika-Bremer-Förbundets mission, att, som en äkta historisk ättelägg af sina föregångare, söka i praktiken tillämpa deras idéer och förbereda fortsatt reformarbete, där sådant var af nöden. Huru och i hvad mån förbundet lyckats lösa och fortfar att lösa dessa sina uppgifter ligger ej inom ramen af denna lilla uppsats att beröra, men ett faktum är, att i flera punkter af Förbundets program finna vi embryon till våra dagars kvinnorörelse, liksom äfven till flera af de nyttiga inrättningar, som nu bära Fredrika Bremers namn, och till andra, som utan att bära namnet dock först utgått från förbundet.

Det var ej en tillfällighet, att bland de första punkterna på programmet upptogs "bildandet af yrkes- och studiestipendier för kvinnor". Ty få saker äro väl mera ägnade att befrämja en sund och lugn utveckling af individen än utbildning för nyttigt arbete. Det var också ganska snart, som man sökte förverkliga stipendiefondens bildande, ty redan tredje året efter Förbundets stiftande förbereddes saken genom tvenne broschyrer af fru Sophie Leijonhufvud Adlersparre, den ena om "Om yrkes- och studiestipendier för flickor" och den andra om "Statistiken och stipendiefonden för kvinnor", hvilka båda på ett synnerligen belysande sätt framhöllo behövet af dylika stipendier. År 1887 nedsatte Förbundsstyrelsen en kommitté med uppdrag att planlägga och förverkliga bildandet af stipendiefonder. Enligt den af kommittén uppgjorda planen, ville man ej allenast få till stånd ett eller annat stipendium för uppgifvet särskildt ändamål i afsikt att hjälpa en eller annan individ till utveckling af inneboende anlag och till själförsörjning, utan det gällde att redan från början lägga grunden till företaget så vid, att på densamma skulle så småningom kunna byggas upp en stipendieinstitution, som, nära ansluten till Fredrika-Bremer-Förbundet, i mera vidsträckt mån kunde blifva till gagn, därigenom att en af Förbundets hufvuduppgifter är att studera och taga kännedom om skolor, kurser och lämpliga arbetsområden för kvinnor. För att förverkliga denna sin plan beslöt kommittén bilda en stor allmän stipendiefond, en associationsfond med särskilda afdelningar för Sveriges alla län, hvarifrån stipen-

dieutdelning till flickor med hemortsrätt i respektive län finge börja, så snart en minimiinsats af 5,000 kr. därifrån insamlats.

Organisationen af insamlingen till bildandet af Allmänna fonden var synnerligen enkel, den skulle verkställas genom utsedda länsombud, som i sin ordning hade att för ändamålet bilda länskretsar. De anspråk, som ställdes på de enskilda bidragande, voro synnerligen ringa: 5 kronor för en gång eller 1 kr. under 5 år.

Det visade sig emellertid snart nog, att det gått vida lättare att utkasta planen än att förverkliga den. E huru tacksamt må erkännas det verksamma intresse, som flera länsombud ådagalade, så afstannade dock insamlingen snart nog af brist på tillräckligt många initiativtagande medhjälpare. Följden blef, att en stor del af det detaljarbete, som fordrades för insamlingsplanens genomförande öfver hela landet, föll tillbaka på kommittén. En i sanning ej ringa och opåräknad arbetsböroda! Efter ett par år fann man, att korrespondens och trycksaker ej voro tillräckligt intresseväckande för att nå det föresatta målet, hvarför kommittén uppdrog åt sin sekreterare att inför inbjudna i de olika länens residensstäder genom föredrag söka väcka intresset, hvilket hade till följd att lokalkommittéer bildades, hvilka med framgång arbetade och insände den stadgade minimiinsatsen till länsafdelningarna. År 1896 började stipendieutdelning inom en liten grupp län för att småningom följas af flera, och för närvarande utdelas årligen större och mindre stipendier inom Stockholms stad och 22 af Sveriges 24 län. Stipendierna ha utgått för alla slag af studier och kurser, som äro tillgängliga för kvinnor och så ordnade, att de väl motsvarade sitt ändamål. Där ej tillfälle gifvits till utbildning eller studier inom landet, ha s. k. "fria" stipendier från Allmänna fondens gåfvoafdelning lämnats för att stipendiaterna skulle kunna vinna tillträde till dylika i utlandet. Förutom den omnämnda Allmänna Stipendiefonden med sina många afdelningar, har institutionen fått under årens lopp emottaga betydande donationsfonder för uppgifna särskilda ändamål. Fredrika-Bremer-Förbundets verksamhet med afseende på stipendieinstitutionen utöfvas genom en särskild förvaltningsstyrelse för fonderna samt genom en stipendienämnd, som vid val af stipendiater och vid stipendieutdelning samverkar med förtroendenämnden inom länen och sakkunniga på olika områden för de olika ändamål, som tillgodoses med stipendierna.

Institutionens fonder uppgingo vid 1911 års slut till 335,511 kronor. Och den stipendiesumma, som hittills kunnat utdelas, i rundt tal till 100,000 kronor. Dessutom utgå ännu tills vidare afsedda belopp som lifräntor från donationsfonden, för att sedan komma stipendieändamål till godo.

Som institutionen efter 25 år nu föreligger, är den ett resultat af många intresserade krafter målmedvetna

"Louis" Silfverpulver,
"Louis" Nickelpulver,

som försilfrar koppar, mässing, brons och nysilfver, - -
som försilfrar järn, stål, britannia, alpacca och nickel - -

säljes numera i flera speceri-, färg-, järn- och bosättningsaffärer i alla stadsdelar. Partilager hos **Elling Svendgaard**, Linnégatan 50. Riks 3405.

och intresserade samverkan i olika delar af landet, om än erkänns må, att arbetets tyngdpunkt hvilat på de kvinnor och män, som iklädt sig ansvaret för och haft ledningen af företaget i sin helhet samt utstakat de riktlinjer, på hvilka arbetet fortgår. Det är ej tvifvel underkastadt, att om dessa alltjämt följas, skall institutionen utvecklas till hvad dess stiftare anat och syftat åt, men som det är framtiden förbehållet att se förverkligadt. En nationell institution, som i vidsträckt mån kan blifva ett stöd och en hjälp till utveckling för svenska kvinnor och dymedelst till gagn för fosterlandet, hvilket ej har råd att undvara någon af de små eller stora kulturinsatser, som väl skolade individuella krafter äro i nationens lif.

Mathilda Silow.

Det norska förslaget till ålderdomsförsäkring.

Norge kommer inom kort att också få sitt ålderdomsförsäkringsförslag, en redogörelse för detsamma har redan bekantgjorts. I Sverige har man funnit, att det icke kunde vara på annat sätt än att kvinnorna skulle få lägre procent å sina erlagda afgifter än männen, 23 % mot 30 %. I Norge har ingen skillnad ifrågakommit. Vid beräkningarna af pensionsbeloppen ha en gemensam invaliditets- och dödlighetstabell för män och kvinnor användts. Pensionerna utgå lika för män och kvinnor. Tidigare arbetsförmåga och längre lifslängd ha icke räknats ut som grund till nedsättningar för kvinnorna. Vid denna allmänna försäkring har folket verkligen betraktats som ett helt folk.

Beror detta på att de norska kvinnorna äro medborgarinnor i sitt land?

Cirkeln.

Kvinnorna ha och få minst i ekonomiskt afseende.

Därför ha de större "invaliditetssannolikheter" ekonomiskt och fysiskt än männen.

Därför att de ha större "invaliditetssannolikheter" ekonomiskt och fysiskt än männen, skola de ha och få mindre. — Se ålderdomsförsäkringskommitténs betänkande i de delar som röra kvinnornas ställning.

När partiintressena råda.

En mycket egendomlig och högst beklaglig händelse har nyligen förekommit inom Stockholms stadsfullmäktige. Vid inom desamma företaget val af ledamöter i öfverstyrelsen för Stockholms folkskolor har seminarieadjunkten fröken Hedvig Sidner blifvit utesluten från det ledamotskap i styrelsen, som hon i cirka sex år innehåft. Själ hade hon, i likhet med sina kolleger, uppställt sig till omval.

Saken synes till att börja med helt oförklarlig. Fröken Sidner har inom styrelsen utfört ett arbete, i hvilket hon icke lätt ersättes. Hon har varit den enda kvinnliga ledamoten af öfverstyrelsens barnavårdsnämnd — öfverstyrelsens tvenne öfriga kvinnliga ledamöter, dr Carolina Widerström och fru Emilia Broomé, äro hvar på sitt håll sysselsatta i andra nämnder. Inspektris för de tre barnhem, hvilka sortera under barnavårdsnämndens inspektion — två af dessa äro hem för flickor —, ledamot af barnbespisingkommittén och en yrkesskolekommitté, som fått i uppdrag att utarbeta förslag om en sex dagars yrkesskola för sömmerskor och en för hushållsgöromål, samt ledamot af den kommitté, som har till uppgift att utreda hvilka lärarekrafter som äro lämpligast vid undervisningen af kvinnlig slöjd i folkskolorna, har fröken Sidner beklädt poster, där hennes pedagogiska och kvinnliga sakkunskap gjort henne ovärderlig.

Icke desto mindre har man nu ansett sig kunna afbryta hennes arbete med dessa kräfvande uppgifter, och — hon har remplacerats af en man. I hvad mån det kan blifva hon om, eller någon annan af de öfriga manliga öfverstyrelseledamöterna, möjligt att gripa in i detta pågående, kvinnlig sakkunskap fordrande arbete är svårt att öfver hufvud taget alls göra sig en föreställning om.

Hvarför har man då släppt fröken Sidner? Partiintressen och partipolitik ha här fått spela in. Partimanövrer, för att få upp några partisiffror. Sakkunskapen, de företags intressen, som igångsatts med fröken Sidners bepröfvade bistånd, ha skjutits åt sidan som af underordnad betydelse. Politiskt intrigs spel har fått blifva bestämmande.

Att det är en kvinna, som härvidlag fått sitta emellan, kan vara en blott tillfällighet. Där om vågar man ej döma. Men visst är, att just för dessa saker kräves om någonsin en kvinna i öfverstyrelsen, och när det då rörde sig om att få behålla en kvinna med fröken Sidners förmåga och kunskaper, vittnar det relaterade tillvägagångssättet föga godt om vederbörandes sätt att sköta de offentliga angelägenheterna ur synpunkten af det allmännas bästa.

Partifanatismen börjar sannerligen antaga dimensioner, som äro oroväckande.

Prenumerera på DAGNY!

Annonsera i DAGNY!

Freja-Magasinet.
Specialaffär för Damartiklar.
18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

Joh. Lundström & C:o A.-B.
Kungl. Hofleverantör.

1:ma Maskinkrossad Anthracit
Hushållskol, Cokes, Brikettter.
Allm. Tel. 2288, 2249. Riks-Tel. 427, 9427.
Kontor: Skeppsbron 18.

Litteratur.

Den af mannen skapade världen eller vår maskulina kultur. Af *Charlotte Perkins Gilman*. P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm.

I denna sin till svenskan nyligen öfverflyttade bok har Charlotte Perkins Gilman ett kapitel kalladt **Maskulin litteratur**. Själf är hon en af dem som vid sidan af en Rosa Mayreder, en Olive Schreiner, en Käthe Schirmacher genom sin litterära produktion riktat en stöt mot den "förmanligade" litteratur, hvarmed världen på ett ganska ensidigt sätt så länge lyckliggjorts. Och icke endast mot en i sin grunduppfattning manpräglad litteratur riktas stöten, utan äfven mot den manskapade värld, som hon i den här omtalade boken särskildt behandlar. Med en frisk tilltagsenhet, som i sin tillsats af oförtydbar stridslust gör henne mindre objektivt lugn än Rosa Mayreder men kanske ännu mera direkt slagfärdig än Olive Schreiner, tar hon fatt på förhållandena i den androcentriska världen, sådan nu mannen ordnat den. Det blir därvid icke en bok af "tårar och vrede", som Käthe Schirmachers ur en genomkämpad och frigjord bitterhet uppståndna stridsskrift *Gåtan kvinnan*, men det blir en bok, där de af mannen fastslagna gränserna för kvinnans väsen och kvinnans värld på ett praktiskt sätt så skarpt ställas under debatt, att det axiomatiska upplöser sig i högst godtyckligt tillskapade påståenden och förhållanden.

För Rosa Mayreders, Olive Schreiners och Käthe Schirmachers läsare är Charlotte Perkins Gilman ingen uppenbarelse. Särskildt med Rosa Mayreder är tankegången, understundom till och med uttrycken, så sammanfallande, att man står undrande inför detta, att två så starkt individuella och, som man ofrånkomligt känner det, själfständigt tänkande människor kunnat komma hvarandra så nära i uppfattning. Uteslutet är naturligtvis ej, att den ena kan ha läst den andra. Om så skulle vara, har man emellertid ett starkt intryck af att påverkan här ej gärna kan ifrågakomma. Man måste då tänka sig, att man har att räkna med ett sådant fall som att tiden själf hos två framstående människor, skilda till ras och läggning, samtidigt bringat till mognad en från den normtroende mängden afvikande, ny åskådning. Att de hos hvarandra ömsesidigt blott funnit färdigt hvad hvar och en för sig tänkt sig fram till och gjort till sitt.

Omständigheterna ha gjort att Charlotte Perkins Gilman sist af de två kommit till oss i öfversättning. Jag talar då blott om **Den af mannen skapade världen**; redan 1907 öfverflyttades nämligen ett annat af hennes arbeten, *Hemmet*, af fru Frigga Carlberg till svenska, men denna bok, ehuru anmärkningsvärd nog i sin oräddhet att angripa det konventionella i det af pietetsfulla fördomar omhågnade begreppet "hem", var dock ej på samma sätt som hennes senare arbete en exponent af hennes normfrigjorda uppfattning af kvinnan och hennes ställning. Att vi först nu fått göra bekantskap med **Den af mannen skapade**

världen hindrar emellertid icke att den kan ha varit publicerad i sitt hemland före Rosa Mayreders *Zur Kritik der Weiblichkeit* i hennes. Den blir emellertid icke af mindre intresse för oss, därför att vi i den återfinna till dels samma tankar och uppfattning som i *Kvinnlighet, manlighet och mänsklighet*. Charlotte Perkins Gilmans temperament trycker sin egen starka prägel på boken, och hennes liffullhet gör till och med de här och där förekommande något pratsamma omsägningsarna slående och pikanta.

Den af mannen skapade världen är ännu ett ljudande rop på likställighet mänskorna emellan. Den sätter lifvets mening och ändamål öfver och utom könsförhållandet. Den drar upp linjerna af en ny värld, ej af mannen enbart skapad, där ett fritt kvinnosläkte har sin tillvarelse. Den är en af de utvecklingen påskyndande böljeslagen.

För den omsorgsfulla öfversättningen ha vi fru Alma Faustman att tacka.

Sällskapslivet. Den europeiska världens seder och bruk 1789—1900. Af *A. von Gleichen-Russwurm*. Auktoriserad öfversättning från tyskan af Karin Hirn. Wahlström & Widstrand, Stockholm 1911.

Den sedernas internationella utjämning, som pågått alltsedan den franska revolutionen och intill våra dagar och som ingen skulle ansett möjlig i det föregående århundradet, har städse utgått från den ledande societetens bildade element (sid. 340).

En anmälare af ofvanstående bok har yttrat, att den onekligen är mycket gifvande och rolig men att det måhända kan sättas i fråga, om de fakta förf. där samlat och meddelat äro de för perioden 1789—1900 mest belysande. Med detta kritiska yttrande ställes v. Gleichen-Russwurms arbete, dess innehåll och uppgift helt in i historiens synvinkel. Och denna uppfattning får och bibehåller också läsaren från sid. 9 till sid. 360, alltså tills blott 54 sidor återstå af de 414, som omfatta de fyra stora hufvudafdelningarna: **I politikens tecken, Nationalkänsla och romantik, Altruism och snobberi samt Social längtan**.

Samtidigt med att man ej blott fångas af förf:s briljanta framställningskonst utan äfven känner sitt vetande riktadt genom hans rika historiska kunskaper, kan man ej undgå att undra öfver stilens sällsynta lidelsefrihet och objektivitet och öfver det opartiska lugn, som så jämt och rättvist fördelat dagrar och skuggor öfver så olika tidsperioder, land, händelser och personligheter. Vore en sådan obruten, balancerad opartiskhet — om ock önskvärd — väl en gång möjlig för en historiker? Och än mer, skulle en förf. i ett arbete med endast historiskt syfte och historiska synpunkter ens kunna åstadkomma en så äfven kvantitativt jämn intressefördelning? Knappast! För öfrigt, skulle han då med så sorglös lättvindighet gjort paralleller och hännyftningar till fakta, som han knappast kan anse vara för en vanlig läsare bekanta!

Med rask, nästan biografteknisk fart upprullas och aflöser den ena tidstaflan den andra. Tidsmättad stämning,

illusoriska detaljer och en nästan plastisk åskådighet utmärka dem alla, men förf., som gifvit dem, honom söka vi fåfängt. Ty hur mången minns väl den glimt af honom, som skymtat fram i företalet — så ofta ouppskuret — och den antydning han där ger att ur det brokiga mänskollivet leta fram de historiska händelsernas upphof. Under det vi fängslade af hans framställning, undrande öfver hans inkognito, ifrigt skynda framåt för att finna honom, blir oss dock ett alltmera klart: trots rikedomerna på fakta, utmejslandet af detaljer och den säkra blicken för händelser och miljö, är detta allt för v. Gleichen-Russwurm dock bisaker, bakgrunden endast för kulturens förnämsta banbrytare och danare: personligheten, den kvinnliga såväl som den manliga.

Det torde ej vara alldeles opåkalladt att här inskjuta en liten jämförelse med två andra besläktade, intressanta kulturhistoriska arbeten: Gwens Kvinnor och Kläder (1910) och v. Boehns Menschen und Moden (1908). Visserligen är i båda dessa miljön hufvudsak, men dock så olika, att under det Gwen omformar den till feminismens, alltså den kvinnliga personlighetens bärare och förkunnare, är v. Boehn i stället högangelägen om att ge den så stora konturer som möjligt för att därmed skjuta de kvinnliga personligheterna i bakgrunden, en taktik som straffar sig själf med skapandet af äfven manliga silhuettfigurer. Hur mycket klarare, starkare, gladare och — tidsenligare är ej von Gleichen-Russwurms syntetiska tillvägagångssätt! Ur personligheten går enligt honom lifvet, kulturens såväl som mänsklighetens, och för lifvet, det psykiska som det fysiska, fordras man och kvinna. Eljes blir det ej lif, blott ofullgången tillvaro på alla områden.

Öfverallt, under alla tidsperioder, se vi hur kvinnan, icke armbågande sig fram, ej heller som kontrasterande bakgrundsfigur, utan med fast fotfäste bredvid mannen, gör sin stora insats i kultur- och världsförloppet. Och den plats, som den begåfvade och värdiga kvinnan intar, tillerkännes henne då också rättvist och afundslöst af hennes samtids yppersta män.

I Frankrike, under revolutionens stormuppyllda dagar, håller hon politiskt-litterärt hof. I M:me de Staëls, M:me Récamiers och M:me Talliens salonger lyfter hon inflytandets ljufligt starka spira, och män sådana som Talleyrand och Metternich, Chénier, Chateaubriand, Constant och Alex. v. Humboldt, David och Canova lystra och lyda.

"I diktarnes och drömmarnes land", i romantikens högkvarter Berlin intar hon en rangplats, som t. o. m. vunnit litteraturhistorisk häfd. På en "själarnes fest" hos Goethe i Weimar, där dock det materiella spelar en ej obetydlig roll, får hon, som Sophie La Roche utbrister och Karoline von Wolzogen citerar, själf ta del af ambrosian och ej blott "blicka in öfver gudarnes måltid". Och hvilken glans och kraft utstrålar ej från de salonger, där Henriette Herz, Rahel Varnhagen och senare fru Klara Kugler och fru von Olfers med behagets, snillets, förståndets och en fin konservationsmakt magnetiskt samla kring sig Berlins, ja tidehvarfvets

ledande män, furstar och diplomater, konstnärer och afärsmän, vetenskapsmän och skaldar — "personer, som hade behof af andliga väckelser och icke kunde finna sådan i sin egen omgifnings från hvarandra strängt åtskilda kretsar." C. G. v. Brinkman, Wilh. v. Humboldt, Fichte och Schleiermacher, A. W. och F. Schlegel, Fouqué och Chamisso, prins de Ligne och Ludvig Ferdinand af Preussen — bröderna Humboldt, Hegel och Cousin, furst Pückler och Heinrich Heine, dessa namn utgöra för alla tider härpå bindande bevis.

I England, där politiken blef behandlad som konst och smyckades med namn sådana som Georgiana hertiginna af Devonshire och lady Charlotte Bury, "där komforten och renligheten gjorde framsteg, om hvilka man på kontinenten inte hade en aning", teatern upplefde sin mest glänsande tid under Garrick, Mrs Siddons och Hannah More, tygellösheten, den brutala sporten och dryckenskapen kämpade med de sirliga moderna i litteraturen och salongerna, förbereddes en i politiskt, socialt och sällskapligt hänseende inflytelserik kultur och — anglomanins makt. Något senare spelar furstinnan Lieven, det ryska sändebudets gemål, här politiskt schackspel med Europas främste statsmän, Wellington och Metternich, skickligt omflyttande pjäserna efter erotikens bud. Lady Blessington, Byrons väninna, Mrs Gore och lady Nevill, tidens sociala krönikörer, se skarpt och klart skuggorna i sällskapslivet, där "the political ladies" utbildade konversationsstalten till sport och elegansen till trumf. Men de sågo äfven ljuspunkterna där de funnos. Från denna tid härstamma två af det engelska high life's vackraste intressen, båda närda och skyddade af det feodala lifvets styrka: samlarhågen och trädgårdskonsten. Hur veknar ej Mrs Gores skarpa penna i hennes förtjusande bok om rosen, en blomma som från denna tid allmer lägger beslag på det allmänna intresset. Och hur njuta ej ännu vi, sena tiders barn, af de oskattbara konstsamlingar som den gamle rouén lord Hertford lagt grunden till, men som nu går under namn af "Wallace collection", innehållande ett af Londons yppersta tafvelgallerier.

Under den af Tennyson skildrade "förgyllda tidsåldern" formades de lagbud, som i det lilla ordet fashionable snart blevo gällande för hela Europa, men äfven den väckande, lifgifvande motrörelse, som i Morris och Ruskin, Elisabeth Barrett Browning och G. Eliot hade sina inflytelserikaste representanter.

I Österrike, där Wienerkongressen blir en romantikens politiska formulering, hänsynslöst kastande boll med land och nationer; i Ryssland, där den högsta förfining och den yttersta råhet enl. M:me de Kalergis-Mouchanow (Nesselrodes dotter) utpåna känsan för finare moraliska distinktioner; i Spanien och Italien; öfverallt se vi kvinnan vid mannens sida, i lika hög grad gifvande som mottagande.

Och så, plötsligen, i sista delens första kapitel skymta vi åter förf. i de ord, som jag valt som motto, och strax därefter afkastar han sitt inkog-

nito. Det historiska fältet, där han samlat sitt rika och gifvande material, ligger bakom oss. Framför oss öppna sig helt andra vidder, där vi nu vägledas ej af den historiske, men af den socialpsykologiske författaren, som här trädte oss till mötes fri, själfständig, insiktsfull och målmedveten, full af inspirerad öfvertygelse. Och nu blir med förf. äfven bokens mening och mål oss klart: att framställa "det förfinade sällskapslivets vackra syfte och kulturfrämjande makt." Mången skall kanske ändå som ytlig stämpla hans åsikt om sällskapslivet som "tidsbehof" på grund af dess förfinande och afslipande inflytande. Men månne ej detta i sig innebär ett än tydligare ytlighetsomdöme? Ty djupare pejar v. Gleichen-Russwurms undersökning, och högre ställer han dess mål. Det är ej genom afslipningen, förfiningen ensamt, som sällskapslivet blir en kulturfaktor. För mänskan som individ äger det ett vida större värde. I det andligt högtstående sällskapslivet "går det i meddelande eller gifvande och i älskvärdt mottagande en ström af ömsesidig glädje." Och det är just glädjen, den naturliga och innerliga, med harmonien besläktade, som vi alla söka. Därför utan är all sund och stark utveckling omöjlig. Efter det stödjande, stärkande, stimulerande bifallet längtar individ som samhälle "efter uppmuntran från skolor af vägkamrater. Detta är", säger v. Gleichen-Russwurm, "social längtan i dess ideella betydelse." Endast i mänskokärleken får denna sin fullkomliga tillfredsställelse.

Men olika tider fordra olika former. Le grand siècle är förbi, så ock romantiken och den Victorianska æran. Bredvid politiken och diplomatin uppträder nu det sociala spörsmålet kraftigt bjudande. Och "kvinnan är icke mer tillfredsställd att politisera på omvägar, hon söker i offentlig verksamhet en ny form för själfhäfvelse och hon vill som människa återvinna hvad hon förlorat som kvinna." Därför blir det moderna samhällets ideal för förhållandet mellan man och kvinna kamratskapet. "Därhän sträfvat tidens utveckling, och i den riktningen måste fortsättandet en gång gestalta sig".

Enligt Schillers sats: "Hunger och kärlek regera världen", får för förf., äfven flirten med sina gamla anor berättigande. Flirten! Milda, nej stränga makter, jag känner redan ert angrepp, men njuter vid tanken, att den ligger öfverraskande trygg i det kategoriska imperativets hägn, ty — Kant, t. o. m. Kant tog den i försvar, såsom "vielleicht tadelhaft aber doch schön". Men v. Gleichen-Russwurm försvarar den dessutom som en sträfvan till förfining på ett bestämdt område, liksom — på ett lägre plan — bordssederna. Vi behöfva ladda vårt lif med nya energier, socialt som individuellt, "på grund af någon fysiskt-psykisk lag". Och därför bör intet undantagas från förädling, undandragas kultur. "Blommorna, den utsökta servisen, det glänsande och glittrande bordet maskera nästan fullständigt det plumpa faktum, att födan skall förtäras, medan detta faktum likväl befordrar välbefinnandet och höjer humöret." Hvilken enkel och uppriktig lefnadsvishet ligger det ej i ett sådant yttrande!

Och fritt och modigt slungar denne i dubbel bemär-

kelse borne aristokrat sin anklagelse mot det moderna samhället, som "lägger en så pockande vikt just vid den erotiska moralen." Helt och fullt ställer han sig på G. Eliots ståndpunkt i hennes skarpa uppsats *Moral Swindlers*.

Sällan, om någonsin, har jag mött en författare, som tilldelat kvinnan en så kulturfrämjande makt, historiskt, psykologiskt, socialt, som von Gleichen-Russwurm. Och sällan har en förf. så skarpsinnigt och följdriktigt formulerat de kraf, som hos den nya kvinnan, tillika produkten af generationer, bilda uttrycket för hennes väsen.

Förståelse och gillande, samverkan och harmoni, är det som vi och vår tid kräfva. Det är glädjen, lustkänslan, som behöfver utlösas och förnimmas af samhälle som individ. "Solvärme behöfves öfverallt". Hur svarar ej denna förf:s åsikt mot den filosofiska riktning, som nu håller på att bryta igenom med Bergsons lifsbejakande lära! Filosofin ger ock, säger v. Gleichen-Russwurm, svaret på hvarje tidsålders lifs- och samhällsfrågor, liksom den å sin sida fordrar nya lifsmetoder, "upplefvandet af tidens filosofi".

Det är som siade det om en ny tid med mera tolerans, mera aktivitet, mera kärlek, mera skönhet, mera lif, fysiskt och psykiskt, genom ett förfinadt, förtätadt och fördjupadt umgänge mellan man och kvinna. Är detta ej att gifva framtiden — för att nyttja en modern politisk term, "en plats i solen"? Är det ej, som bröte den redan in, värmande och befruktande på områden, som länge varit kalla och sterila. Månne det då är för djärft att möta denna nya åskådningens genombrott med vissheten och tillförsikten i det gamla romaruttrycket: *Omen accipio!*

* *

För denna boks införlifvande med svensk litteratur, hvarigenom den blifvit tillgänglig för en större allmänhet, är fru Karin Hirn mycket tacksam. Det är blott skada att hon med öfverflyttandet af den tyske förf:s tankar äfven låtit det tyska språket så ofta skina igenom. Ty germanismer sådana som fru ("denna alltigenom modernt tänkande fru") i stället för kvinna, försvurna i stället för sammansvurna, förlikna i stället för likna, gelag i st. f. samkväm, gelikar i st. f. likar störa onekligen den i öfrigt goda öfversättningen. Finlandismerna bivista och behedra äro om ej försvarliga dock förklarliga, emedan fru Hirns öfversättning äfven utgifvits på finskt förlag. Dock är en ren fennicism som "slippa till himlen" nästan oförlåtlig. Ett sådant ord däremot som spisa — i Finland fullkomligt obrukligt — svär mer än vanligt mot detta arbetes stil och innehåll. I denna miljö hör det allra minst hemma, utan förekommer endast i en vida lägre sfär.

Till slut återstår endast att uttala en önskan att det ej måtte dröja tills fru Hirns skickliga hand skänker det svenska språket ännu ett liknande öfversättningsarbete af så rikt kulturhistoriskt och sociologiskt värde. Ett sådant

föeligger nämligen redan i original i von Gleichen-Russwurts 1913 daterade *Elegantie, Geschichte der vornehmen Welt im klassischen Altertume.*

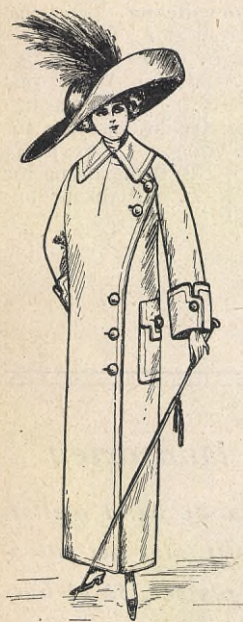
Ellen Nordenstreng.

Prenumerera

i god tid

: för år 1913 :

Sprid Dagny!

ULSTRAR

enligt vidstående cliché

af

prima engelskt ulstertyg

Kr. 45:—

AKTIEBOLAGET

NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN.

För hemmet.

Matlagning i papperspåsar.

Ovanstående är titeln på en bok af Vera Serkoff, som nyligen i översättning och bearbetning af Kerstin Wenström utkommit på Wilh. Siléns bokförlag, Stockholm, och hvilken betecknar en ganska epokgörande uppfinning på matlagningskonstens område. Visserligen påpekar författarinnan att metoden har anor från barmänniskornas tid, men vi ha ju kommit så långt från denna nu, att sättet väcker nyhetens förvåning. Emellertid torde det ha en massa fördelar, att döma efter företal och beskrifningar i boken. Så skall aromen på detta sätt bättre bevaras, man kan i ett hushåll reda sig med ett minimum af kokkärl, allt matos undvikes, flera rätter, exempelvis sill- och plumpudding, kunna samtidigt anrättas i en ugn utan att den enas smak meddelas den andra, — för att nu nämna några af de mest i ögonen fallande fördelarna.

Samma förlag, som utgifvit boken, tillhandahåller äfven genom bok- och pappershandlarna lämpliga, särskildt för matlagning tillverkade papperspåsar, ty naturligtvis duga ej vanliga kryddbodpåsar.

Hvarje bemödande att underlätta hushållsarbetet är värdt tacksamhet; likaledes måste man ge sitt erkännande åt uppfinningar, som göra våra näringsmedel mera hälsosamma och välsmakande, — äfven om man ej liksom författarinnan så entusiasmeras däraf, att man kallar en laxfilé stekt i papperspåse "en epikureisk dröm" eller torsk, anrättad på samma sätt, "en uppenbarelse".

A. H—n.

Tidningen Hemtrefnad.

Kanske finnes det några bland Dagnys läsekrets, som icke känna till den lilla tidningen Hemtrefnad, hvilken Fredrika-Bemer-Förbundet sänder ut till Sveriges bygder. Låt mig då säga några ord om Hemtrefnad. Den vill nå de många hemmen i vårt land och kanske främst de små hemmen.

Hemtrefnad kallar sig en praktisk tidning för hemmet — och det är hvad den i främsta rummet vill vara. Den vill ge både far och mor goda råd, man får veta hur man skall sköta åker och äng och hur man skall baka, tvätta och laga mat, både den riktigt enkla husmanskosten för billigt pris och den litet finare kalasmaten. Så vill också Hemtrefnad ge hemmets döttrar goda råd, då det gäller att sköta trädgård och höns. Och de personer, som ge de goda råden, äro verkligt sakkunniga auktoriteter.

Men det är icke enbart praktiskt nyttiga saker Hemtrefnad vill lära ut, nej, den vill också gifva sina läsare mycket annat. Den ger oss nyttiga och roliga beskrifningar om huru det ser ut i vårt land och huru vårt folk lever i de olika bygderna. Ja — vi få också ibland bilder från "utlandet".

Och så finnes till sist också vackra och nöjsamma berättelser och dikter. — För att vara en tidning, som följer med sin tid, lämnar också Hemtrefnad korta öfversikter af det som händer och sker i världen.

Barnen äro icke heller bortglömda; för deras räkning finnes roliga berättelser om både människor och djur.

Tidningen är illustrerad och utkommer i 40 ex. om året, åttasidiga nummer. Om sommaren få vi tidningen endast hvarannan vecka, eljest hvarje lördag, året rundt. Prenumerationspriset är för helt år endast kr. 1,60. — Prenumeration sker på posten.

L. E.

Notiser.

Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendieinstitution. Till Kroobergs länsafdelning af Allmänna stipendiefonden har den på initiativ af landshöfdingskan fru Maria Hammarström nedsatta kommittén öfverlämnat kronor 6,517:44.

Stadsfullmäktigevalen i landsorten. Till stadsfullmäktige ha, sedan sista meddelandet i denna sak, gjordes, ytterligare valts: Malmö, handelsidkarskan Kristina Frank; Vaxholm, folkskollärarinnan Edit Karlsson; båda på de frisinnades lista. I Västerås, där kvinnorna gått fram med egen lista, gick kvinnornas kandidat in, fru Nina Andersson, ordf. i F. K. P. R. och Hvita Bandets lokalförening därstädes. I Lund har kvinnornas lista segrat med ännu ett namn, jur. kand. Anna Wicksell — som i föregående veckas nummer omtalats hade kvinnorna redan då fått in en af sina kandidater, Elna Persson. Dessutom ha Lunds socialdemokrater valt bokbinderskan Hanna Pettersson, hvarföre Lund nu har tre kvinnliga stadsfullmäktige.

L. K. P. R:s centralstyrelsemöte. Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt centralstyrelse sammanträder i Stockholm till sitt vanliga årsmöte den 9 och 10 instundande januari. Mötet är det tionde i ordningen.

Lokal blir Strandhotellets stora sal, 9 Blasieholms hamnen.

Ålderdomsförsäkringen och kvinnorna. Vid ett möte inom Uppsala F. K. P. R., där fröken Anna Åbergsson i ett sakrikt anförande redogjort för kvinnornas ställning i det föreliggande ålderdomsförsäkringsförslaget, gjorde mötet följande uttalande:

”Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Uppsala uttalar som sin bestämde önskan, att vid en allmän invaliditets- och ålderdomsförsäkring hela folket måtte betraktas såsom en enhet af icke blott till afgiftsplikt utan äfven till pensionsrätt likställda individer och att icke lägre pension för kvinnor än för män beräknas å samma erlagda afgifter.”

Reglementeringsfrågan under debatt. De socialdemokratiska kvinnornas samorganisationer i Stockholm hade söndagen den 15 dennes anordnat ett offentligt diskussionsmöte i prostitutionsfrågan, hvarvid professor E. J. Johansson i ett föredrag framhöll de synpunkter han företräder som reservant mot k. kommitténs förslag i denna fråga. Fru Hilda Sachs inledde diskussionen med att tala om Ny eller gammal orättfärdighet.

Mötet slutade med att antaga en resolution utgörande en protest mot bibehållandet af reglementeringen af prostitutionen och mot det framkomna förslaget om kriminalisering af den s. k. helyrkesprostitutionen. I resolutionen uttalade äfven mötet sin anslutning till reservanternas i kommittén, prof. Johansson och direktör Westerberg, förslag, och män och kvinnor inom alla läger uppmanades att innan betänkandet blef föremål för riksdagens behandling uttala sig i denna för hela samhället så viktiga fråga.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: Läroböcker för Sveriges Barndomsskolor. Utg. af *Alfr. Dalin* och *Fridtjuf Berg*, Hem och Hembygd. **Sörgården.** Af *Anna Maria Roos*. Första skolåret. I **Önnemo.** Af *Anna Maria Roos*. Andra skolåret. — Gyllene böckerna. Ny serie. III. **Guldhönan** och andra sagor. Af *Anna Wahlenberg*. — Läsning för ungdom. **Barnen i gula huset.** Af *Kate Douglas Wiggin*. Bem. öfers. af *Hanna Östberg*. — **Lilltösen.** Af *Agot Gjems-Selmer*. Bem. öfers från norskan. — **Ur sedernas historia.** Af *Edvard Westermarck*. — **Körkarlen.** Berättelse. Af *Selma Lagerlöf*. — **I solnedgången.** Minnen och bilder från Erik Gustaf Geijers senaste lefnadsår. Samlade och meddelade af *Anna Hamilton Geete*. Tredje samlingen. Sommaren 1846. — **Fontänen sjunger.** 1909—1912. Af *Daniel Fallström*.

P. A. Norstedt & Söner, Stockholm: **Stockholm genom konstnärsoögon.** Af *Carl G. Laurin*. — **Små sagospel** för barn och ungdom. Af *Julia Svedelius*. — **Hvad ska vi göra?** Kindergartenstyrelsens föreläsningar för hemmen. Af *Alf. Lundgren* och *Karin Oscarson*.

Söderström & C:o, Helsingfors: **Den trolösa hustrun** i två medeltida sagosamlingar. Af *Hjalmar Crohns*.

Wahlström & Widstrands förlag, Stockholm: **Allmänt musiklexikon.** Af *Tobias Norlind*. Häft. 3.

A.-B. Framtidens bokförlag, Malmö: **Förbrytare.** Af *Axel Ringström*. — **Den försvunna modellen** och andra berättelser. Af *Gösta Adrian-Nilsson*. — **Vårstarr.** Vers. Af *T. Hilding Svartengren*. — **Ur min lefuad.** Af *August Bebel*. Häft. 9.

Evangeliska Fosterlandsstiftelsens förlagsexpedition, Stockholm: **Habermans fosterson.** En berättelse af *Minna Rüdiger*. Bem. öfersättning. — **Berättelser** om barn och för barn. Af *N. Fries*. Öfers. af *E. Willén*. — **Johannes Lump-samlaren** och andra berättelser. Af *M. Eitner*. Öfers. från tyskan. — **1831—1910. Fredrik v. Bodelschwingh.** En blick öfver hans lif. Af *P. F. v. Bodelschwingh*. — **Bilder och tankar.** Af *Joh:s Lindgren*. — **Ellens julfest** m. fl. berättelser för de små. Af *Miss Anna Olsson*. — **Andaktsbok för män.** Af pastorerna *Kjeld Stub*, *Maroni* och *Hertzberg*. Öfers. från norskan. — **Andaktsbok för skolungdom.** Af *Conrad Svendsen*. Från norskan. — **God Jul!** Julhälsning af *Fr. Hammarsten*. — **Hvad är det väsentliga i evangelium?** Ett väktarörop gent emot den moderna teologien af *Frans Johansson*. — **Farmors Heiner.** Berättelse för ung och gammal af *M. v. O.* Från tyskan af *E. Willén*. — **Frideborg.** Folkkalender för 1913 utgifven af *B. Wadström*. Fyrtio-sjunde årgången Med 29 teckningar och porträtt. — **Varde ljus!** Missionskalender (med illustrationer) för 1913. Tjugoförsta årg. Red. af *Joh:s Lindgren*. — **Korsblomman.** Kristlig kalender för 1913. Fyrtioåttonde årgången. Red. af *Efr. Rang*. — **Tidskrift** för kristliga lefnadsteckningar N:o 22. Red. af pastor *Efr. Rang*. **Per Jakob Emanuelsson.** Af *V. E.* Särtryck ur Julhälsningar 1906 till präster i Linköpings stift.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

A.-B. GAMLA SANTESSONSKA
 :: TENNGJUTERIET ::
 rekommenderar sina konstindustriella tillverkningar
 Försäljningslokal HAMNGATAN 34

**Två mycket läsvärda
böcker!**

v. **Keppler: Mera glädje.**
 Bemynd. öfvers. efter ett
 ex. af 65:te tusendet af
Cecilia Bååth-Holmberg.
 Häft. 2:75, inb. 3:75.

Lauritz Petersen: Sigrid,
 ett samlifs historia.
 Häft. 1:25, inb. 2:75.

A.V. CARLSONS BOKFÖRL. A.-B.

Sävsjö Praktiska Skola

Vårterminen börjar den 13 Jan.
 Bland andra afdelningar har skolan följande: *Realskola* med förb. till allm. läroverken upp till ring III. Alla våra elever, som i höst skrifvit för realskoleexomens afläggande, hafva blifvit godkända.

Förberedande skola, för intr. sökande till folkskoleseminarier. Goda resultat.

Energisk målmedveten undervisning. Låga afgifter och lefnadsomkostnader. Obemedlade erhålla stora förmåner. Skolan har ett synnerligen friskt och härligt läge med stora, tidsenliga lokaler. Begär prospekt. För handelsinstitutet särskildt prospekt. Rikst. 64.

För SÄVSJÖ PRAKTISKA SKOLA
 Vilh. Sandström.

**Åberopa alltid
 annonserna i
 DAGNY!**

**Kvinnliga
 arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.
 Muntliga och skriftliga
 upplysningar genom
**Fredrika-Bremer-
 Förbundets Byrå,**
 48 Klarabergsgatan.

Kristinehamns Praktiska Skola,

Sveriges äldsta praktiska läroanstalt, har under sin verksamhet tillvunnit allt större förtroende. Omkring 8,000 elever hafva hittills besökt skolan. Den arbetar på 10 olika fackafdelningar anpassade efter det praktiska livets och ledda af erfarna och väl kvalificerade speciallärare. Nya kurser börja den 9 jan. och för vissa afdelningar äfven den 1 mars 1913. Begär prospekt. *Nils Schenke.*

**GYNNA DAGNYS
 ANNONSÖRER!**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7¹/₂ öre pr mm.)

Skolkökslärarinna

önskar plats. Svar fortast möjligt till "M. B.", adr. Falernum.

Ung bildad

flicka önskar nu el. i januari plats att med jungfrus hjälp sköta ett hem. Sv. till "Hushållsvan", Svenska Dagbl., Kl. Södra Kykog. 6.

Lärarinna

med småskoleexamen och mångårig praktik i folkskola önskar till vårterminen vikariat vid dylik. Svar emotes tacksamt af "Arbete", Svensk Läraretidnings exp., Stockholm.

Småskollärarinna

som under detta år icke lyckats erhålla tjänst, önskar gärna dylik till nästa år. Vik. vid folkskolor de senaste åren. Svar till "Godt nytt år", Svensk Läraretidnings exp. Stockholm.

Lärarinna

undervisningsvan, med goda betyg och verkligt intresserad af sitt arbete, önskar till den 1 januari plats fast eller vik. i småskola, mindre folkskola eller ock i familj att undervisa barn. Svar emotes tacksamt till "Lärinna", Tjällmo.

LEDIGA PLATSER.

Ung musikalisk flicka

kan få plats att resa med svenskt kapell. Någon kunskap på antingen fiol, fioloncell eller piano förutsättes. Närmare upplysningar pr bref. Svar med ålder och helst foto till "Musikdirektör", Allm. Tidn. Kont., Gust. Ad. Torg.

S. T. A. 308320.

Karlstads folkskolor.

En ordinarie folkskol-lärarinnetjänst vid Karlstads folkskolor kungöres härmed till ansökan ledig inom föreskrifven tid från första kungörandet häraf i Post- och Inrikes tidningar.

Löneförmånerna äro i ett för allt: i första lönegraden 1,500 kronor, i andra 1,600, i tredje 1,750 och i fjärde 1,900 kronor.

Ansökan, åtföljd af vederbörande intyg, ställes till Karlstads folkskolestyrelse och insändes till undertecknad.

Karlstad den 1 november 1912.
 Bror A. Larson.

Lärarinnetjänsten

vid Frösunda nyinrättade småskola, litt. d, inom Altuna församling, Västmanlands län, sökes hos skolrådet i Altuna, adress Fjärdhundra, före utgången af nästkommande december månad.

Skolan är nybyggd och synnerligen treflig. Läget nära Revelsta anhaltstation. Lön enligt lag. Särskild ersättning för undervisning i flickslöjd. Läkarebetyg fordras.

Simtuna, adress Fjärdhundra den 19 november 1912.

A. Hylander.

Ordförande i Altuna församlings skolråd.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

KÖPMANNABANKEN,

Fonder 4,000,000 kr.

Hufvudkontor:

Arsenalsgatan 9,

Afdelningskontor:

**Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,**

Deposition	} 4½ %
Kapitalräkning	
Sparkassa	4 %

Fondafdelning. — Kassafack 15 kr.

**Doktorinnan Erikssons
Hvilohem.**Postadr.: *Arvika*. — Naturskönt
läge. Billiga lefnadskostnader.**Mariannelunds Husmodersskola**

med A och B-klasser för **hel- och halfbetalande elever** börjar nya kurser 10 januari, 26 mars och 10 juni. Undervisningen, som ledes af 7 erfarna lärarinnor utom föreståndarinnan, omfattar enklare och finare matlagning, bakning, dukning, uppläggning, serviettbyggnad, servering, handarbete, väfnad, tvätt och glansstrykning. Förra vintern var endast denna afdelning besökt af mer än 100 elever samtidigt.

Kunskap är vägen till framgång!

Prospekt och brevvar mot 20 öre i frimärken.

Adr.: **Praktiska Skolan, Mariannelund.**

ALB. LINGSTRÖM.

**Mariannelunds Praktiska Skola
för män och kvinnor**

förbereder på **kortaste tid** till **realskole- och studentexamen** på såväl real- som latinlinjen, till folkskoleseminarier, statens landbruksinstitut och högre afd. i Chalmers Tekn. Läroanstalt, har **Handelsinstitut** med lägre och högre afd. (underv. i stenografi, maskinskrifning och **maskinräkning**). **Teknisk Fackskola** med elektrisk, maskin-, byggnads-, kemisk, väg- och vattenbyggnadsafdeln. [elevarbeten prisbelönta], **Juridiskt Seminarium** för länsmansexamen, **Landtmannaskola** för småbrukare (utbildar äfven kontrollassistenter, förmän, inspektorer och förvaltare). **Husmodersskola** i tre afd. (skolkök A och B med undervisning i handarbete och väfnad [elevarbeten prisbelönta]), **Slöjdläroinneseminarium** (elevarbeten prisbelönta). **Musikskola** (piano och orgel för hemmet och musikstudier) m. m.

Skolan har ett härligt läge på landet, 250 meter öfver hafvet med skogsluft. Egna välinredda hus. **Enda praktiska skola i Sverige, som för fram till studentexamen.** (8 togo student- och 13 realskoleexamen under sista läsåret).

Nytt läsår börjar 10 Jan. och ny kurs i husmodersskolan dessutom 26 Mars.

Kunskap är vägen till framgång!

Prospekt och brevvar mot dubbelt porto.

Nämn denna tidning!

Adr.: **Praktiska Skolan, Mariannelund.**

ALB. LINGSTRÖM.

JULGÅFVAN 1912!

Illustrerad Jultidning för hemmet.

Sjette årgången.

Julgåfvans omfång är, omslaget inberäknadt, 28 stora sidor. Såsom **gratisbilagor** medfölja i år 2 ytterst fina porträtttaflor af **De-ras Majestäter Konung Gustaf V och Drottning Victoria** efter kolore-rade fotografier af Hoffotografen *Gösta Florman*.

Julgåfvans pris är 1 kr. Vid rekvisition af minst 10 ex, lämnas Julgåfvan för 80 öre samt hvar 11:te ex. gratis.

JULGÅFVAN innehåller:

Kristus är född! Efter en tafla af O. Ligner till poemet Vid Betlehems krubba af N. H. — **Julens tvenne stora namn.** Julbetraktelse af pastor *Nils Hylander*. — **Änglar tillbedja.** — Efter en tafla af L. v. *Flesch-Brunsen*. — **Ett fäste.** Ett godt ord af past. *Th. Lindhagen*, med öfverstycke **Därlig är jorden**, efter en teckn. af Carl Thomson. — **När och hvartför fira vi julhögtid?** En liten historia af rektor *Joh. Rinman* med **En julfest hos Luther** af B. Plockhorst som illustration. — **Familjen och församlingsgudstjänsten.** Julminne af pastor *K. J. Montelius* med illustration af altartaflan i Uddevalla kyrka. — **Mannen, som ej fick följa med Jesus** af redaktör *Anders Åberg*. Med illustration: **Och de följde honom efter.** Efter en tafla af J. R. Wehle. — **Bilder från femte bibelkursen å Brunnsnäs** af pastor *Efr. Rang*. — **Det stora kristliga ungdomsmötet i Vibyggerå midsommardagen 1912.** — **Bilder från svenska allmänna missionskonferensen 1912** med text af missionsdirektorn *Joh. Lindgren*. — **Guds underliga vägar.** Berättelse af A-i-e. Med illustrationer från Tännforsen, Visby m. m. — **Hvita näckrosor.** Berättelse af *Anna H-m Preinitz* med teckningar af Jenny Nyström-Stoopendal. **Han blef tagen på orden.** Berättelse af *Anna Carlsdotter*. Med teckningar af Einar Torsslow.

Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Sthlm 3.**MAZETTIS ÖGON-CACAO**

per hektopakett 45 öre

delikat — kraftig — hälsosam.

MAZETTIS SPIS-CHOKOLADER

med eller utan mjölk

särdeles fina och välsmakande.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Dagny 1913.

Svenska läkaresällskapet och reglementeringen. Af *Alfhild Tamm*.Några ord med anledning af **Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendieinstitutions 25-årsjubileum.** Af *Mathilda Silow*.

Det norska förslaget till ålderdomsförsäkring.

När partiintressena råda.

Charlotte Perkins Gilman: Den af mannen skapade världen. Rec. af *Ellen Kleman*. — A. von Gleichen-Russwurm: Sällskapslifvet. Rec. af *Ellen Nordenstreng*.

För hemmet.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Insänd litteratur

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**